

**onderzoek naar de valideringsprocedure
opleidingsprofielen kunstvakdocenten**

notitie ten behoeve van de ALV van VONKC op 10 januari 2018

Maarten Tamsma

Marcus Aurelius: *wat volgt staat altijd in verband met wat er aan vooraf ging*

*

Sophocles: *Niemand houdt van de boodschapper die slecht nieuws brengt*

1. relevante literatuur

- procedure op- en vaststelling landelijk opleidingsprofielen bachelor-opleidingen hogescholen (vastgesteld door de Algemene vergadering van de HBO-raad op 15-10-2010)
- raamconvenant landelijk overleg aansluiting sector kunstonderwijs-werkveld (29 juni 2011)
- website Maarten Tamsma: <https://maartentamsma.nl/>
 - BaMa-dossier
 - wonderlijke vanzelfsprekendheden
 - over bachelors en Masters (4)
- Samenvattend verslag van het panelgesprek ter validering van het competentieprofiel van de Docent Beeldende Kunst en Vormgeving op 7 maart 2013 te Utrecht (LKCA)
- LKCA: Aanbevelingen aan het KVDO / de kunstdocent bovenbouw havo / vwo (blz 6):
http://www.vonkc.nl/downloads/De_kunstdocent_bovenbouw_havo_en_vwo_Aanbevelingen_aan_KVDO.pdf
- Minister Bussemaker over de Master Kunsteducatie (maart 2015):
<https://maartentamsma.nl/2015/05/23/minister-bussemaker-over-de-eerstegraads-bevoegdheid-van-de-kunstvakken-velon-congres-maart-2015/>
- visie op cultuureducatie in het funderend onderwijs LKCA
- Schakeldocument bij de nieuwe beroepsprofielen voor kunstvakdocenten / KVDO juni 2016
- kritiek op het Schakeldocument:
<https://beeldonderwijs.vakcommunity.nl/file/download/45055662>
- Sectorplan HBO-kunstonderwijs
- Agenda KuO Next 2016-20120 / VH
http://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/000/619/original/KUONEXTvoorstudiejaren2016-2020.pdf?1475730264
- motietekst ALV VONKC inzake eerstegraads Masters 19 juni 2017

2. vooraf

Uit mijn eigen KVDO tijd bekend met de valideringsprocedure van de Bachelor en Master Kunsteducatie (8 oktober 2003 en 29 januari 2005) en de beschamend slordige procedures die het KVDO het laatste decennium heeft gevoerd rond het BaMa-dossier, heb ik mij op de hoogte willen stellen van het protocol rond de beoogde validering van onze opleidingsprofielen in maart 2018.

In 2003 en 2005 lag de eindregie bij de *Kunstfactor*. Voorzitter Bert Holvast heeft beide bijeenkomsten geleid en de uitslag gerapporteerd aan de HBO-raad. Ik was zowel betrokken bij de redactie van beide stukken als als KVDO-vertegenwoordiger aanwezig bij genoemde sessies.

Eenzijdig ingrijpen van het SAC Kuo (2005) heeft vervolgens tot een cyclus van gebeurtenissen geleid die later resulteerde in een (nooit gevalideerde) *Volledig Bevoegde Bachelor* (VBB) ('ongedeeld en ongegradeerd')

De kunstvakken zitten sedertdien met de gebakken peren.

Nu willen de opleidingen die gevalideerd hebben.

Onder tijdspressie (tussen de feestdagen en met inachtneming van de statutaire richtlijnen voor het indienen van agendapunten van VONK ledenvergaderingen) had dit stuk eigenlijk nog een redactionele polijstbeurt nodig. Maar alle relevante verwijzingen staan er in. Het zoek- en leeswerk dat ik anderen bespaar mag dat tekort wellicht vergoelijken.

3. de rol van Kunstfactor (later) LKCA

a● Het **raamconvenant** dateert van 29 juni 2011. Dat is acht maanden na de datering van de "procedure op- en vaststelling landelijke opleidingsprofielen Bachelor opleidingen hogescholen" van 15 oktober 2010. (Hierna te noemen de '**2010 procedure**')

Het kan niet anders zijn dan dat de HBO-raad het **raamconvenant** specifiek voor het KuO heeft ingezet omdat de **2010-procedure** minder adequaat gevonden werd. Het raamconvenant is dus 'beter' dan zijn voorganger.

b● Welk stuk is nu het draaiboek voor de beoogde validatie?

Ik vroeg het aan het KVDO (Fons Schneijderberg), die antwoordde dat dat het raamconvenant was. Ik vroeg het aan het LKCA (Ronald Kox) die dit stuk kwalificeerde als en 'herenakkoord zonder juridische waarde" (overigens met een meerderheid aan feminiene ondertekenaars). Hij verwees o.a. (en mogelijk terecht) naar de verlopen geldigheid-termijn van het document: twee jaar. Dus tot en met 2013.

Ik kom daar hieronder bij '**geldigheidstermijn**' op terug.

Het LKCA wees elke formele procesparticipatie af, zeker die als spreekbuis namens 'het werkveld' (beroepsgroep en scholen). Het had faciliterende diensten verleend (w.o. de beroepsprofielen). Dus in het (niet meer geldige?) **raamconvenant** was er sprake van een opererend sectorinstituut. Indien de **2010-procedure** het vigerende proces-document is heeft het LKCA geen rol. Daar ligt alle regie bij het LOO (= KVDO).

Het KVDO (Fons Schneijderberg) draaide later bij en verwees ook naar de **2010-procedure**. Van een actualisering van dit document lijkt geen sprake. Anno 2018 ligt dit protocol dus als regie-draaiboek voor.

Wie het weet mag (moet!) het zeggen.

Ik zou mijn participatie in dit formeel zeer mistige traject niet laten ge- of misbruiken.

c● **geldigheidstermijn**

Het raamconvenant sluit af met een passage over '*duur en evaluatie*'.

Het gaat om een periode van twee jaar (dus tot en met 2013). Daarna wordt er geëvalueerd. Daarbij worden ook de deelnemers aan het overleg betrokken. Nu zijn toezeggingen voor overleg niet de sterkste kant van de VH, maar VONKC heeft in ieder geval geen uitnodigingen gehad. Dus, of deze procedures hebben nooit plaatsgevonden en het raamconvenant bestaat formeel nog, of bedoelde evaluaties hebben tot een opheffing van het raamconvenant geleid en is men vergeten daarvan 'het werkveld' in kennis te stellen. In dat laatste geval schuift inderdaad het 2010-document weer als regie-document op het podium van de valideringsprocedure.

Alweer: wie het weet mag (moet!) het zeggen.

d● **Bachelor/Master:**

Aardig is op te merken dat de 2010-tekst alleen gaat over de *bachelors* en het verschijnsel *master* niet aan de orde is. Hoe zich dit document dan moet verhouden tot de aanstaande validering, waar de master ook op de agenda staat, is onduidelijk.

Misschien ingegeven door het feit dat de masteropleiding KUE formeel geen docentenopleidingen zijn (niet kwalificeren voor een bevoegdheid), of gewoon slordig: 'vergeten aan te passen' ?

e● sectorinstituut

De HBO-raad constateerde destijds dat onze sector (kunstdocenten) een organiseerde structuur mist (zie punt 9 van de preambule) en een 'sectorinstituut' blijkbaar het geëigende aanknopingspunt bood voor het overleg tussen het kunstvakonderwijs en 'het werkveld' .

► “4. met het oog op een goede communicatie ... in samenspraak met het werkveld in de afgelopen jaren gewerkt aan de ontwikkeling van en landelijk kwalificatiesstelsel, gebaseerd op wederzijds afgestemde en goedgekeurde beroeps- en opleidingsprofielen..”

Graag verwijzing naar concreet verslag van dat overleg. Tussen 2004 en 2011 (de datering van dit document) heeft dat overleg met 'het werkveld' **niet** plaatsgevonden en is dit dus gewoon, plat gezegd, een leugen. De beroepsprofielen dateerden nog uit de ProKuo-tijd (vijfjarige opleiding; Deering/Haanstra, 1999).

Ik beken graag ongelijk na het aanleveren van een document waaruit het tegendeel blijkt.

► “ 5. Opleidingen en het werkveld onderschrijven het gezamenlijk belang van een structurele dialoog...” Vervolgens ondertekent niemand namens het binnenschoolse werkveld het convenant, of het moet dus *Kunstfactor* zijn (?). Met het bestaan van een handvol verenigingen van kunstvakdocenten , waarvan tenminste één met een 100-jarige traditie, mag het toch merkwaardig genoemd worden dat de HBO-raad vergeefs zocht naar discipline-beroepsveld-vertegenwoordigers en die gevonden meent te hebben in een instituut zonder enige kennis van zaken op het gebied van (binnenschoolse) kunsteducatie. Dit sectorinstituut werd dus de formele (georganiseerde) partner namens het werkveld in het overleg met de opleidingen. (punt 10 van de preambule). Wie heeft dat bedacht? De HBO-raad zelf?

Zo komt het LKCA (erfgenaam van Kunstfactor) het overleg binnen.

Naar mijn mening als volstrekt overbodige intermediair tussen goed functionerende potentiële en beschikbare gesprekspartners uit de categorie binnenschoolse beroepsgroep (docentenverenigingen) en scholen (PO- en VO-Raad?).

Dat het LKCA nuttige diensten kon verlenen (bijvoorbeeld een inventarisering van de beroepsprofielen) zal niemand ontkennen.

► Uit het historische overzicht van het *Concept opleidingsprofielen KVDO* (6 november 2017) blijkt dat er in 2013 een validering heeft plaatsgevonden. Bij de voorgaande valideringssessies voor de bachelor en master waren resp. 31 en 29 personen aanwezig, die een waaier van betrokken instituten vertegenwoordigden. De docentenverenigingen waren toen overigens ook (bijna) vergeten (zo gaat het HBO met het VO om), maar de presentielijst maakt duidelijk wie namens wat zijn zegje deed.

Hoe anders in 2013.

Het LKCA verslag van 9 maart geeft een lijst van 7 (!) participanten, zonder specificaties van hun hoedanigheden, die voorzitter Piet Hagenaars (LKCA leidinggevende) liet concluderen “een tweede generatie opleidingsprofielen bachelor en masteropleiding kunsteducatie positief beoordeeld door het werkveld te achten”. Het hele werkveld! Dus schoolleiders, docenten PO, VMBO, onderbouw, VHO. Allen vertegenwoordigd in zes personen (Een van de zeven was CITO medewerker)Tevoren ingediende bezwaren van VONKC in een gemotiveerd bericht van verhindering ontbreken in dit verslag. Hun afwezigheid ook.

4. en de universiteiten?

De universitaire kunstopleidingen verlenen ook een VHO- bevoegdheid. Zij het alleen CKV en Kunst Algemeen. Interessant is te vernemen hoe zij hun validering geregeld hebben? Hoe ziet die procedure er uit? Hoe zijn daar de beroepsgroep en de scholen in betrokken? Vermoedelijk ook niet. Maar het kan niet zo zijn dat twee bevoegdheids-varianten op het gebied van validering procedureel ernstig van elkaar verschillen.

Desgevraagd kon het VONKC-bestuur geen opheldering geven.\

Ze zijn in ieder geval nooit door de VSNU bij enige validering betrokken geweest.

5. categorie 'scholen'

Nadat het ook het KVDO was opgevallen dat de nota 'Citroenen proeven' mede was gebaseerd op een wel erg dun schoolleiders-cohort (2!) en de aangereikte vragen van de enquête zelf het woord *eerstegraad gebied* niet eens bevatte, werd toch maar besloten aparte regionale bijeenkomsten met schoolleiders te houden.

Waar het *Schakeldocument* wèl een nuttige link bevat naar de beroepskwalificaties ontbreken die naar de verslaggeving van die sessies met schoolleiders, of zelfs maar een samenvatting ervan. De schoolleiders spraken zich namelijk (zo gaan de geruchten) uit vóór een eerstegraads Master. Zo wordt de lezer (o.a. latere beleidbeslissers) gemanipuleerd.

6. wie is de eindverantwoordelijke van het valideringsproces en wie heeft dat bepaald?

Waar minister Bussemaker zich in maart 2015 desgevraagd openlijk uitsprak voor een gelijkwaardig gesprek over eventuele masterkwalificaties tussen scholen, beroepsgroep en opleidingen, geven beide valideringsprocedures-varianten het uiteindelijke mandaat van handelen aan het LOO (en het sectorinstituut). Erger nog: de resultaten worden gerapporteerd aan het SAC-Kuo, die vervolgens de besturenraad van de VH laat beslissen. Hoe horiger kan de verhouding werkgevers/werknemers in onderwijsland gekarakteriseerd worden. In de medische wereld zou de beroepsgroep niet over zicht laten lopen.

Ziekenhuisdirecteuren bepalen de opleidingscompetenties van medisch specialisten.

Beide validerings-documenten laten geen misverstand bestaan over het primaat van de opleidingen. De rol van het sector-instituut is bij het ene wèl omschreven, bij het andere niet. Volstrekte mistigheid in de procedure dus. Een akkoord van de beroepsgroep in deze context levert deze over aan de willekeur van de opleidingen.

Bovendien is het KVDO een vazal van het SAC-Kuo (en de besturenraad). Zoals in 2004 kan een voorstel van het KVDO worden weggeblazen door hun bovendanen (SAC).

De beroepsgroep moet wat mij betreft helemaal niet in gesprek gaan met het KVDO, maar met de gelijkwaardige (hoogste in rang) partner van de opleidingen.

Door in te stemmen met de lopende procedure maakt de beroepsgroep zich horig aan het SAC en de VH en loopt braaf mee achter de KVDO-fanfare.

Zo heeft de minister het niet bedoeld.

7. gebrek aan toezichthouder, beroepsmogelijkheid

De VH kent geen serieuze inhoudelijke toezichthouder. Waar kan de beroepsgroep in dit protocol terecht voor een beroepsprocedure? Waar staat die omschreven?

Er is alle reden voor argwaan

8. de beroepsgroep

Anders dan de minister in 2015 stelde gaat het **2010-document** volstrekt willekeurig met de beroepsgroep om. Naar eigen believen kan het LOO (Landelijk Opleidingsoverleg = KVDO) dit fenomeen hanteren, mag zelf bepalen hoe een adequate vertegenwoordiging er kan uitzien. Men hoeft slechts achteraf te *beschrijven* "de wijze waarop het relevante werk- en beroepenveld bij de beschrijving van bovengenoemde zaken betrokken is geweest en hoe de uitkomsten zijn verwerkt ('validatie)". (punt 4.4)

Dit twee jaar nadat de Commissie Deijsselbloem het Nederlandse onderwijs had wakker geschud over een tekort aan inbreng van de onderwijsgegenden.

9. epiloog en samenvatting

Sedert de oekaze van het SAC-Kuo die een Volledig Bevoegde Bachelor (VBB) in het leven riep (2005) is er een lang traject van slordigheden en manipulaties ontstaan. Opleidingen hebben verbale steigers om de malafide VBB-constructie gemaakt (o.a. 'start-en vakbekwaam') en duizenden manuren in studiegidsteksten geïnvesteerd om het wangedrocht overeind te houden. Verwijzingen naar accreditaties zijn niet valide. De NVAO toetst de bachelor-waardigheid van de studies, niet de (ook) eerstegraads bevoegdheid die de opleidingen er aan hebben geplakt.

Het KVDO is voornemens om in februari/maart van 2018 de lopende opleidingsprofielen te laten valideren door het werkveld. Uit geen van de begeleidende stukken blijkt een mogelijke route naar een eerstegraads master.

Mijn notitie geeft een bloemlezing van de onduidelijkheden die het non-protocol van deze exercitie begeleidt.

Ik besef ten volle dat de toonzetting van dit stuk sarcastisch en offensief is.

De procedurele route die de opleidingen in het valideringsproces gevolgd hebben is even onbegrijpelijk als onaanvaardbaar.

De Volledig Bevoegde Bachelor moet als spookrijder in het Nederlandse onderwijs van de eerstegraads wegen worden gehaald. De opleidingen lijken dat niet van plan en manipuleren de procedures om hun zin te krijgen en de mening van het werkveld negeren.

Maarten Tamsma

27 december 2017

bijlage: drie moties

motietekst 1 - ALV VONKC 10 januari 2018

De ALV van VONKC, bijeen op 10 januari 2018, en kennis genomen hebbend van de valideringsplannen van onze docentenopleidingen, spreekt zijn zorg uit over de procedurele onduidelijkheid rond deze validering (o.a. wie de vaststellingsbeslissing neemt en met mandaat van wie, hoe de stem van de beroepsgroep en de beroepsprocedure in dit proces is geregeld; wie de participanten zijn.)

De ALV wenst dat onze participatie in dit valideringsproces afhankelijk wordt gemaakt van totale juridische transparantie ervan en dat zonder deze die samenwerking wordt opgeschort.

motietekst 2

De ALV van VONKC, bijeen op 10 januari 2018, en kennis genomen hebbend van de valideringsplannen van onze docentenopleidingen, spreekt zijn zorg uit over de rol van het *Schakeldocument* en het *Concept opleidingsprofielen KVDO* in dit proces.

Beide documenten bevatten onjuistheden. Het eerste is in september 2016 onderwerp van kritiek geweest binnen VONKC. Het KVDO is daarvan in kennis gesteld, maar heeft een jaar later het document in ongewijzigde vorm als leidraad voor het vervolgtraject van de validering aangeboden.

Het tweede verwijst o.a. naar tussentijdse validering van opleidingsprofielen in 2013 waar 'het werkveld', zeker de beroepsgroep, in onvoldoende mate bij betrokken is geweest.

Deze 'validering' achten wij niet valide en dient teruggetrokken te worden.

Beide documenten kunnen in ongewijzigde vorm het beoogde valideringsproces niet als leidraad dienen. Het document KUO next 2016-2020, waarnaar de VH verwijst, mist elk raakvlak met de valideringsmaterie.

VONKC dient niet achter het vaandel van het *Schakeldocument* en *het concept opleidingsprofielen* in de valideringsoptocht mee te lopen.

motietekst 3

De ALV van VONKC, bijeen op 10 januari 2018, en kennis genomen hebbend van de valideringsplannen van onze docentenopleidingen, wenst dat de participanten in dit overleg ter stond op de hoogte worden gesteld van onze motietekst van 19 juni 2017 en dat onze delegatie daarnaar handelt.

De Volledig Bevoegde Bachelor is een spookrijder in het Nederlandse onderwijs en dient van de eerstegraads wegen te worden weggehaald.